

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 528/2017-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti VVMZ spol. s r. o., Gajova 4, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Paul Q, s. r. o., Karadžičova 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavol Blahušiak, a Advokátskou kanceláriou Budinský, s. r. o., Pri Starej Prachárni 16/133, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Jiří Budinský, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 164/2015 z 29. marca 2017, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti VVMZ spol. s r. o. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti VVMZ spol. s r. o., Gajova 4, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou Paul Q, s. r. o., Karadžičova 2,

Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavol Blahušiak, a Advokátskou kanceláriou Budinský, s. r. o., Pri Starej Prachárni 16/133, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Jiří Budinský, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 164/2015 z 29. marca 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou konania vedeného Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 31 Cb 439/2004 v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala zaplatenia sumy 22 318,66 € s príslušenstvom z titulu sprostredkovateľskej zmluvy z 9. júna 2004 uzavretej medzi žalobkyňou ako sprostredkovateľkou a sťažovateľkou ako záujemcom.

Predmetom sprostredkovateľskej zmluvy z 9. júna 2004 bol záväzok sprostredkovateľky obstarat' sťažovateľke uzatvorenie zmluvy o predaji nehnuteľnosti a zabezpečiť technicko-administratívne kroky smerujúce ku vkladu vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti. Medzi sťažovateľkou a žalobkyňou došlo 9. júla 2004 k uzatvoreniu zmluvy o budúcej zmluve, pričom sťažovateľka od zmluvy 22. septembra 2004 odstúpila, takže k uzavretiu kúpnej zmluvy nedošlo.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 31 Cb 439/2004 zo 4. decembra 2006 (ďalej len „rozsudok zo 4. decembra 2006“) žalobu zamietol. V dôsledku podaného odvolania bol rozsudok okresného súdu zo 4. decembra 2006 uznesením krajského súdu sp. zn. 3 Cob 113/2011 zo 4. decembra 2012 zrušený a vec vrátená prvostupňovému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

Následne okresný súd rozsudkom sp. zn. 31 Cb 439/2004 z 18. februára 2015 (ďalej len „rozsudok z 18. februára 2015“) žalobe vyhovel, keď dospel k záveru, že odstúpenie sťažovateľky od zmluvy o budúcej zmluve bolo účelové a bolo porušením jej povinností.

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie prvostupňového súdu ako vecne správne potvrdil.

Sťažovateľka namieta arbitrárnosť a zmätočnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, keďže okresný súd *«nijako nevysvetľuje, z akého dôvodu a akým spôsobom by sa ustanovenie § 646 Obchodného zákonníka malo v prejednávanej veci použiť, iba konštatuje, že „došlo k naplneniu § 646“... Uvedené suché konštatovanie celkom určite nezodpovedá kvalitatívnym požiadavkám na odôvodnenie rozhodnutia podľa vyššie uvedeného. Uvedené platí tým viac, že sprostredkovateľská zmluva nepochybne obsahuje vyčerpávajúcu úpravu vzniku práva na províziu a použitie zákonnej úpravy v tomto smere celkom zrejme nepripúšťa...»*.

Napadnutý rozsudok krajského súdu je podľa sťažovateľky arbitrárny a svojvoľný, keďže napriek vadám okresného súdu krajský súd v *„odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu formálne uplatnil svoje právo podľa § 387 ods. 2 CSP a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením Rozsudku súdu prvej inštancie. Znenie § 387 ods. 2 CSP právo odvolacieho súdu stotožniť sa s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie nelimituje. Uvedené však nemožno vykladať tak, že úvaha odvolacieho súdu, pokiaľ ide o stotožnenie sa s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, nie je ničím limitovaná. Vzhľadom na účel dotknutej právnej normy... a na základné princípy civilného sporového konania, stotožnenie sa s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie nie je namieste, ak toto celkom zjavne nespĺňa požiadavky na kvalitu odôvodnenia.“*

Sťažovateľka namieta, že krajský súd si nesplnil svoju povinnosť riadne odôvodniť svoje rozhodnutie v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z § 220 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže odôvodnenie vypracoval v zjednodušenej forme s odkazom na zákonom ustanovenú výnimku z požiadaviek na odôvodnenie rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 CSP, a to aj napriek tomu, že *„v dotknutom prípade celkom zjavne neboli naplnené, nakoľko súd sa v skutočnosti nestotožnil s napádaným rozhodnutím v celom rozsahu, ale naopak podstatným spôsobom zmenil všetky jeho rozhodujúce závery“*.

Krajský súd podľa sťažovateľky porušil ňou označené práva garantované ústavou a dohovorom tým, že *„uplatnil možnosť zjednodušeného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 CSP, napriek tomu odôvodnenie Rozsudku súdu prvej inštancie bolo celkom zjavne nedostatočné a nesprávne, a tiež (ii) tým, že uplatnil možnosť zjednodušeného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 CSP, hoci podmienky na použitie § 387 ods. 2 CSP neboli ani len formálne splnené...“*.

Sťažovateľka namieta aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo odôvodňuje celkovou dĺžkou konania pred všeobecnými súdmi, keďže žaloba bola podaná 9. júna 2004, okresný súd však rozhodol až 4. decembra 2006 a krajský súd konal vo veci odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu takmer šesť rokov. Celkovo teda konanie až do právoplatného skončenia veci trvalo takmer trinásť rokov.

Sťažovateľka je toho názoru, že konanie podľa *„vyššie uvedeného, najmä v časti konania pred odvolacím súdom, neboli realizované bez zbytočných prieťahov. V právnom štáte nie je prípustné, aby v zásade triviálna vec týkajúca sa výkladu jasne a jednoznačne formulovaného ustanovenia zmluvy upravujúceho vznik nároku na províziu bola súdmi riešená 13 rokov.“*

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd odložil v súlade s § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu z 18. februára 2015. Rozhodnutie o odložení vykonateľnosti označených rozhodnutí odôvodňuje zlou finančnou situáciou, ktorá u nej v dôsledku povinnosti vyplatenia sumy priznanej napadnutým rozsudkom krajského súdu nastane a ktorá bude *„mať likvidačný účinok na podnikateľskú činnosť“*.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, citované rozhodnutie krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľke prizná úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd v súvislosti so skúmaním podmienok konania o sťažnosti sťažovateľky v rámci jej predbežného prerokovania zistil, že Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) podala 12. júla 2017 prostredníctvom okresného súdu dovolanie smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu. Následne ústavný súd zistil, že okresný súd spis vzťahujúci sa na konanie vedené pod sp. zn. 31 Cb 439/2004 na rozhodnutie o podanom dovolaní najvyššiemu súdu do času predbežného prerokovania sťažnosti ešte nepredložil.

Pri posudzovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Ústavný súd odkazuje aj na svoju doterajšiu judikatúru (m. m. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť už samotné podanie posledného z nich oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. V okolnostiach prípadu sťažovateľka podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd

a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľky predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu ako predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 467/2013), čo zakladá dôvod na jej odmietnutie ako neprípustnej.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd pripomína, že aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Zároveň ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre uvádza (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010, IV. ÚS 453/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní sa považuje v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. 11. 2007 vo veci Soffer proti Českej republike, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti sťažovateľky uplatnením zásady *ratio temporis* odmietol ako neprípustnú podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd pri posudzovaní s'ťažností, ktorými s'ťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej poskytuje týmto právam ochranu len vtedy, ak bola s'ťažnosť pred ústavným súdom uplatnená v čase, keď k namietanému porušeniu týchto práv ešte mohlo dochádzať alebo porušenie v tom čase ešte mohlo trvať (m. m. I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 204/03, IV. ÚS 102/05). Ak v čase, keď s'ťažnosť bola ústavnému súdu doručená, už nemôže dochádzať k porušovaniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd s'ťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (napr. II. ÚS 55/02).

Reflektujúc petit s'ťažnosti s'ťažovateľky, podľa ktorého k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru malo dôjsť napadnutým rozsudkom krajského súdu, ústavný súd dáva do pozornosti svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nemôže dôjsť samotným rozhodnutím konkrétneho orgánu verejnej moci, ale len jeho postupom (nečinnosťou, či nesprávnym alebo neefektívnym postupom). Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, ak s'ťažovateľ namieta porušenie tohto práva konkrétnym rozhodnutím orgánu verejnej moci, nie jeho postupom, ústavný súd takú s'ťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (m. m. III. ÚS 258/05, III. ÚS 337/08).

Odhladnuc od uvedeného ústavný súd konštatuje, že aj za predpokladu, žeby s'ťažovateľka namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej

lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní, bola by sťažnosť v relevantnej časti zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľka totiž podala sťažnosť ústavnému súdu (13. júla 2017, pozn.) v čase, keď vo veci už bolo právoplatne rozhodnuté (napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 2. júna 2017, pozn.). Právna neistota, v ktorej sa sťažovateľka v súvislosti so súdnym konaním vedeným krajským súdom nachádzala, už teda v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu bola odstránená rozhodnutím vo veci samej rozsudkom.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti (vrátane návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017